

דמנסיה (שטיון)

■ מהי דמנסיה? ממה היא נגרמת? מהם התסמינים? כיצד מאבחנים? כיצד מטפלים? מהם הסיבוכים האפשריים? כיצד חיים עם דמנסיה? ■ ד"ר ת. טרבס מומחית בנוירולוגיה ומנהלת מרפאת הזיכרון במרכז הרפואי רבין, קמפוס בילינסון מקבוצת כללית, וד"ר ר. גופן מומחית ברפואת משפחה במרפאות של כללית בתל אביב, במדריך בנושא דמנסיה ■

פגיעה ביכולת החשיבה. פגיעה בכוח השיפוט. הזיות. לפעמים מתלוות לדמנסיה הפרעות נפשיות כמו דיכאון, מחשבות שווא או אי שקט.

האיבחון: מי שלקה בדמנסיה עלול שלא להיות ער לשינויים ביכולותיו ובאישיותו. לכן ברוב המקרים מתעורר החשד אצל בן משפחה או אצל אדם קרוב אחר. אם מתעורר חשד כזה, יש לפנות לרופא המשפחה לצורך בירור. רופא המשפחה יתרשם אם מדובר בדמנסיה ויפנה את המטופל לנוירולוג או לפסיכוגריאטר להמשך בירור וכן לבחינת אפשרויות הטיפול.

הטיפול הוא בהתאם לסיבת הדמנסיה. לעיתים הסיבה לדמנסיה היא הפיכה - למשל אם היא נגרמת מחסר תזונתי, מזיהום או מדימום. במקרים כאלה פנייה בזמן לרופא המשפחה מאפשרת לטפל בגורם לדמנסיה ולהביא לשיפור ניכר במצבו של המטופל.

כאשר הדמנסיה נובעת מתהליך ניווני של המוח, קיימות תרופות שונות שיכולות להאט את תהליך ההידרדרות של הזיכרון ואת הירידה התפקודית, אך לא לבלום אותם לחלוטין ובוודאי שלא להשיב את המצב לקדמותו. לכן אם מתעורר חשד להתחלת דמנסיה, כדאי לפנות בהקדם לבדיקה אצל רופא המשפחה כדי להתחיל בטיפול התרופתי מוקדם ככל האפשר.

דמנסיה היא מצב של ירידה בתפקוד הרגיל של האדם עקב היחלשות של הזיכרון ושל תפקודים מנטליים אחרים כמו היכולת להתרכז, לקרוא ולחשב. המחלה מתקדמת לרוב באיטיות. בתחילתה בולטת הירידה בזיכרון, ובהמשך מצטרפים סימנים נוספים כמו חוסר התמצאות במרחב. בשלב מאוחר יותר יכולים להופיע גם הפרעות התנהגות ושיפוט בלתי תקין של מצבים.

הדמנסיה יכולה ללבוש צורות קליניות שונות. הצורה השכיחה ביותר היא מחלת האלצהיימר. ואולם לא כל ירידה בזיכרון קשורה במחלה ניוונית כמו מחלת האלצהיימר. יש להבדיל בין דמנסיה לבין תסמונות קליניות אחרות המלוות בירידה בזיכרון.

הגורמים לדמנסיה: הסוג השכיח ביותר של דמנסיה קשור לתהליך ניווני של המוח שנובע מהזדקנות בלתי תקינה. עם זאת, דמנסיה מופיעה בשכיחות גבוהה גם עקב שינויים בכלי הדם במוח. דמנסיה יכולה לנבוע גם מחוסרים תזונתיים (למשל בוויטמין B1) או משינויים אנדוקריניים (כמו תת פעילות של בלוטת התריס). לעיתים נדירות יכולה דמנסיה להיות תוצאת לוואי של זיהומים או של גידולים סרטניים.

התסמינים: פגיעה בזיכרון. ירידה בתפקודים נוספים כמו קריאה, כתיבה או התמצאות. ירידה תפקודית שהולכת ומחריפה פוגעת ביכולת לקבל החלטות.